

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Iustitia Et Ivre, Continens Tractatus De Prudentia, Fortitudine, &
temperantia, de Ieiunio, & Iustitia generaliter sumpta, de Iustitia
commutativa, nempe de Pactis, & Contractibus in genere, de Promissione,
& Donatione liberali, de Commodato, & Deposito, de Mutuo, & Vjura, de
Emptione, & ...

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

VII. De censu emptitio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76677)

4 Ex his solum est fundamentum contrarie. Ad Textum in *Aubert. ut hi. negamus nomine redditum fundos Acersum intellexisse. Et cum dixit redditus, id est fundos, voluit significare eorum obligatum esse ex pecunia comparate minori redditus, vel fundos redditus afferentes. Ad leg. reg. 1. respondendi potest verbum illud comparationis adiectum domibus, & hereditatibus improprie sumendum esse, quatenus ex eo quod ius percipiendi pensionem ex illis domibus, & hereditatibus emptum est bona ipsa empti cententur ex regula illa vulgaris, qui ius habet in re, rem ipsam habere videtur. Sic respondet Auendaño tract. de censib. Hispania. cap. 1. 7. num. 1. Sed Germainior est responso, quam adducit Gaspar Roderic. lib. de annis redditibus. quest. 2. numero 6. in fine inquit enim dictam legem desumptam esse ex quadam petitione oblata Toleti curis anno 1539. petitione 11. cuius verba sunt. *A si misero se excusarian machos pleyos sabiendo los comprados los censos, y tributos, e imposiciones, y hypothecas que tienen las casas, y heredades que compran. Quia postea lectura cum ibidem non multiplicetur verbum illud censos, conuenit superfluo à compilatore fuisse additum, expungique debere, eoque expuncto nihil contra nostram sententiam ex illa lege colligitur. Ad illud vero quod de solutione gabellæ dicebatur, respondeo satis esse ius percipiendi pensiones, quod est venditum amicum esse rebus earum solutioni hypothecatis, vt inde inferatur gabellam debent illis in locis, vbi bona hypothecata existunt.**

5 Hic census diuiditur in realem, & personalem. Censui realem est qui in re aliqua determinata constituitur, & ex re ipsa debetur à quocumque possideatur. Econtra personalis personam afficit, quæ ad solutionem obligatur ex quibuscumque bonis habentur: in cuius census securitatem solet hypotheca adici, vt ex ipsa census soluitur, cum à censuario recuperari aliter debitum non potest.

6 Deinde personalis census diuiditur in fructuarium, & pecuniarium pro diuersitate pensionis soluendæ. Si enim pensio soluenda est in fructibus dicitur fructuarium, si in pecunia dicitur pecuniarium. Hic fructuarium census alius est omnino determinatus, alius indeterminatus. Censui determinatus dicitur, cum certa, & determinata quantitas fructuum soluenda est, siue annus abundet, siue sterilis sit, indeterminatus est, cum ex indeterminato euentu pendatur, vt si soluenda sit quarta pars fructuum colligendorum. Nam cum incertum sit quot colligendi sint, incertum etiam est quot fructus quarta illa pars continebit.

7 Præterea census realis, vel personalis, alius est perpetuus, alius temporalis. Censui perpetuus nullum terminum habet, sed ex se in perpetuum durat. Temporalis tempore absolutus tempore inquam vel certo, & determinato; vt si ad decem, vel viginti annos census constitutus sit, vel incerto, & indeterminato, vt si ad viuis, vel alterius vitæ constitutus, si cuti frequenter ad vitam consulariæ solet constitui, quippe census vitalitatis nuncupatur.

8 Rursus hic census siue perpetuus, siue temporalis, alter est redimibilis, id est qui pro voluntate venditoris redimi potest, alter irredimibilis, qui nequit inuito tempore redimi: De his censuum diuisionibus videri possunt Couarru. 3. var. cap. 7. Molina. tract. 2. disp. 381. & Felician. de Solis de censibus, lib. 1. cap. 4. numer. 15. Salas de contrahib. tract. de censib. dub. & alij.

9 Cum verò dubium est, An census realis sit, an personalis, credendum est realem esse. Tum quia hic census honestior est, & censuarium minus grauat, & creditori pensionem securiorem reddit, tamen contra sentiat Auendaño, tract. de censib. cap. 22. num. 8. Si autem dubitetur, an sit perpetuus, vel temporalis ad vitam; temporalis semper iudicandus est, ex leg. semper in obscuris. ff. de Reguli iuris, quia in dubio semper pro eo quod minus & leuius est præsumi debet. Et notauit expressè Gaspar Roderic. lib. 1. de ann. redditibus. quest. 15. num. 3. Si verò dubium sit, an census sit rectorius, vel emptorius, emptorius iudicari debet ob eandem rationem, & aduertit Roderic. d. q. 15. num. 40. Couarru. 3. var. cap. 7. numero 1. Menoch. lib. 3. præsumpt. 106. num. 3. Malecard. de probat. conclus. 281. Auendaño. de censib. cap. 22. num. 20. Sed an pecunia constitutus, an donatione, legato, permutatione, transactione &c. Verius est pecunia constitutum esse præsumendum. Tum quia frequentior est hic constitutio modus, & à frequentioribus præsumptio sumi debet. I. certi conditio. §. si minor. ff. si certum petatur. Tum quia minus præiudicare potest censuarium. Hæc tamen præsumptio veram, & legitimam probationem non constituit. Quare prætendens censum pecunia constitutum esse, oportet vt ultra hanc generalem præsumptionem alia via intentionem fundet. Vt dixit Roderic. num. 42.

10 Postquam autem censum pecunia constitutum esse, an sit redimibilis, vel irredimibilis iudicandus? Respondeo, si de pretio constat omne dubium cessat. Nam cum pretium census irredimibilis sit duplo maius, quam redimibilis nequit census ad rationem vnius pro quatuordecim constitutus irredimibilis iudicari, neque è contra constitutus ad rationem vnius pro 30. redimibilis censeri, vt colligitur ex leg. regia, 7. tit. 1. q. 1. lib. 5. nouo collect. Et resoluit Gaspar Roderic. de redditibus. lib. 1. q. 15. num. 27. Velazquez de Auendaño, tract. de censib. cap. 18. num. 4. Si verò non constat de pretio, quia probatio census annuis præstationibus ad longum tempus continuatis inducitur, standum est confessioni altero non contradicente annuis præstationem, qui si fateatur census irredimibilis, censum reformationem fieri ex obligatione census irredimibilis, censum redimibilem iudicabis. Secus est si fateatur ex obligatione census irredimibilis pensiones solui. Quod si nec de hac confessione constiterit, sed solum pensiones receptas esse ex censu perpetuo Gaspar Roderic. d. q. 15. num. 48. censet redimibilem esse iudicandum. Tum ex reg. leg. super. ff. de Reguli iuris. Tum ne occasio detur creditoribus occultandi scripturas censuum; vt inde probent postea census irredimibiles esse. Sed rectius contrarium docuerunt Felician. de censib. lib. 2. cap. 5. num. 5. Auendaño tract. de censib. cap. 18. num. 5. & colligitur aperte ex rationibus, quas Roderic. num. 48. post Craueram, Conradum, Sorum, atque Menoch. adducit; inquit enim censum in casu dubio perpetuum, & irredimibilem esse iudicandum, quia emptio, & venditio firmatur, quæ constituit contractum de fe perpetuum, & irrevocabilem. Deinde pactum redimendi cum pendeat ex facto nunquam præsumitur. leg. 2. Cod. de pactis. Præterea census irredimibilis longius abest ab vltimarum periculo, quam census redimibilis. Ergo pro irredimibili præsumptio stare debet.

PUNCTUM VIII.

An census temporis cursu constitui possit?

- 1 Aliqui censuerunt ex continuatis præstationibus per longum tempus censum constitui.
- 2 Verius est constitui non posse absque concomitantia.
- 3 Quod verum est etiam in præstationibus immemorialis temporis.
- 4 Ex causa decennio constituitur.
- 5 Competit censuario errorum iuris probare.
- 6 Proponitur obiectio aduersus supra debita.
- 7 Soluitur.
- 8 Causa specifica contractus exprimenda est, cum annuis præstationes soluantur, vt census temporis cursu constituantur.
- 9 Hæc causa valida esse debet saltem præsumptiue.
- 10 Quid dicendum in præstationibus à vassallis factis?

Hicque enumeramus modos quibus census constituitur, superest inquirendum, An ex temporis cursu censetur aliquo ex illis modis constitui?

Non desunt qui sentiant ex continuatis per aliquot annos præstationibus etiam absque titulo & causa obligationem in futurum induci. Nam esto tempus per se non tollat, neque inducat obligationem, leg. obligationum fere. §. placet. ff. de obligationibus. & actionibus. probat tamen inductam esse argum. leg. cum de in rem verso ff. de vlturis, vbi Papiam, inquit, ludo solvendæ vlturas Antonius iudicauit, quod eas ipse dominus, vel pater longo tempore præstitisset. Ergo ex solutione longo tempore præstita obligatio soluendi in futurum inducitur. Sic Benedictus Bonius tract. de censib. lib. 1. art. 1. n. 67.

Nihilominus verissima est, & omnino tenenda sententia negans ex præstationibus continuatis per longum tempus absque causa concomitantia, hoc est absque eo quod exprimantur facta tanquam debita, nequaquam cogendum esse soluentem, vt in futurum soluat, quantumvis recipiens alleget ex censu perpetuo debitas esse, sed id oportet probare. Sicut docuit Bart. in dicta leg. cum de in rem verso. Bald. in leg. certis annis. Cod. de pactis. Couarru. in reg. possessor. 2. p. 8. 4. num. 2. in 1. conclusi. Menoch. de præsum. lib. 3. præsumpt. 131. num. 54. Malecard. de probat. conclus. 1372. num. 115. & conclus. 279. num. 11. Gaspar Roderic. lib. 1. de annis redditibus. q. 15. num. 2. Auendaño, de censib. Hispania. cap. 1. num. 3. Salen. 2. 2. q. 7. art. 3. de censib. controu. 2. 1. circa finem Salas, tract. de censib. dub. 45. num. 1. & alij apud ipsos. Et ratio est manifesta, quia illa pensionis continuata præstatio gratis fieri potest, vel saltem ex causa obligationis temporis, quæ iam finita sit. Ergo ex illa præcisè induci non potest obligatio in tempus futurum; oportebat enim probare præstationes illas ex obligatione perpetua factas esse, iuxta leg. ad probationem; Cod. locati. Neque contrarium colligitur ex leg. cum de in rem verso. ff. de vlturis: nam ibi præstatio decennio continuata causata fuit ex causa vlturarum, ac proinde minus non est, quod Antonius iudicauerit in futurum solui debere. Secus est, quando nulla causa præstationi adiungitur.

Temperant autem Felician. alijs relatis, lib. 2. de censib. cap. 5. num. 2. Anton. Gab. lib. 5. commun. opin. tit. de præscript. conclus.